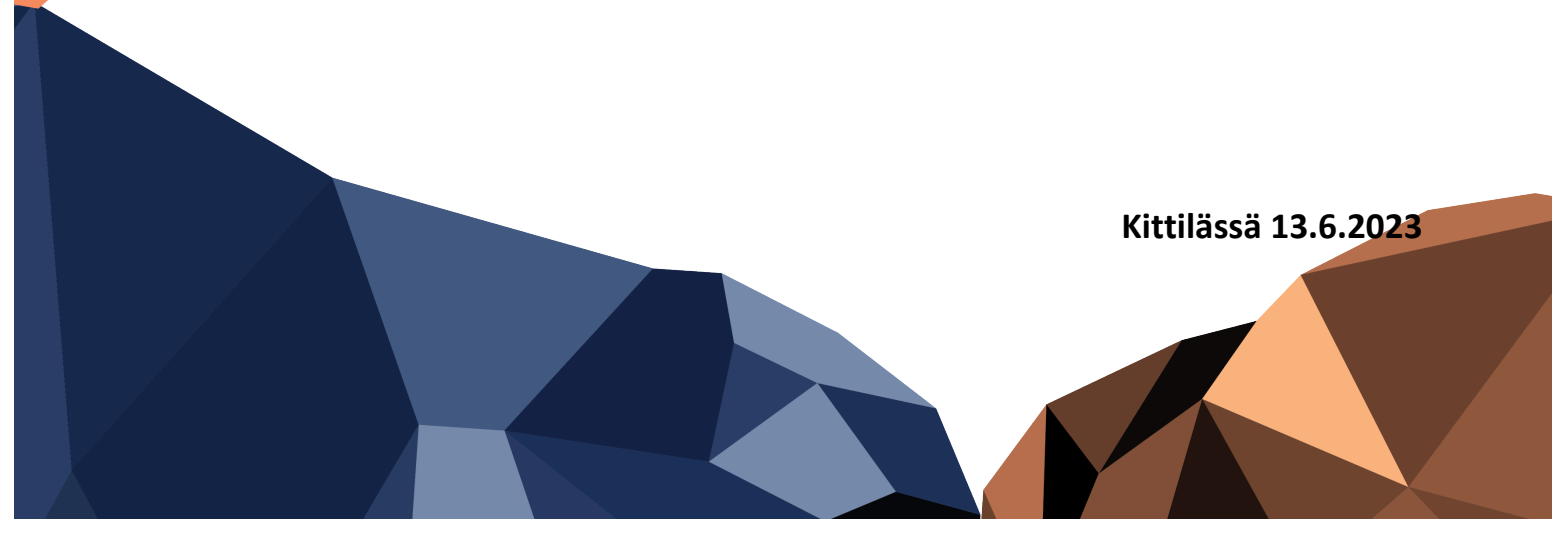

KITTIILÄ

Arviointikertomus 2022

Kittilässä 13.6.2023

Sisällys

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA	3
2 VUODEN 2021 ARVIOINTIKERTOMUKSEN VASTINEIDEN ARVIOINTI.....	4
3 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	5
3.1 Strategiset tavoitteet	5
3.2 Toiminnalliset tavoitteet	5
3.2.1 Sosiaali- ja terveyslautakunta	5
3.2.2 Koululautakunta	6
3.2.3 Vapaan sivistystyön lautakunta	8
3.2.4 Tekninen lautakunta.....	13
3.3 Taloudelliset tavoitteet.....	14
3.4 Investoinnit	16
4 HENKILÖSTÖ	17
5 KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	18
6 TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEN ARVIOINTI.....	19
7 SISÄINEN VALVONTA, RISKIEN HALLINTA JA KONSERNIVALVONTA.....	19
8 YHTEENVETO	20
9 ALLEKIRJOITUKSET	20

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty kuntalain 121 §:ssä. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, **ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla**, arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Lisäksi 1.6.2017 alkaen tarkastuslautakunnan tehtävänä on ollut valvoa KuntaL 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Kittilän kunnanvaltuusto on valinnut tarkastuslautakuntaan vuosiksi 2021-2024 seuraavat henkilöt:

jäsen

Hettula Arto puheenjohtaja
Marttila Outi vpj
Niemi Eija

Granroth Aaro
Lehtonen Minna
Kallankari Rasmus

varajäsen

Kautto Sakari
Kangas Pentti
Koivuniemi Tuula 14.11.2022 saakka
Autto Mervi 14.11.2022 alkaen

Kaivola Kati
Rautio Ville
Linnala Maija

Lautakunnan sihteerinä on toiminut tilintarkastaja BDO Audiator Oy:stä JHTT Eija Kokko-Petäjäjärvi.

Tarkastuslautakunta on syksyllä 2022 laatinut arviointisuunnitelman toimikaudekseen. Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueina vuonna 2022 koulutuslautakunnan ja vapaan sivistystyön lautakunnan toimialat. Konserniyhteisöistä lautakunnan painopistealueena on Levin Vesihuolto Oy

Arvioinnin suorittamiseksi lautakunta on kokoontunut yhteensä seitsemän kertaa, kuullut toiminnasta vastaavia viranhaltijoita ja tutustunut mahdollisuuksien mukaan arvioitavia toimintoja koskeviin vertailutietoihin.

Esteellisyydet on huomioitu lautakunnan toiminnassa. Outi Marttila ei ole osallistunut teknisen lautakunnan arviointiin, koska hän toimii teknisen lautakunnan varapuheenjohtajana.

Lakisääteisen tilintarkastuksen on suorittanut BDO Audiator Oy. Vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Minna Ainasvuori. Tarkastuslautakunta seurasi tilintarkastajan vuoden 2022 tarkastussuunnitelman toteutumista.

Kunnanhallitus on hyväksynyt tilinpäätöksen ja siihen sisältyvän toimintakertomuksen konsernitilinpäätöksen tehtyjen korjausten jälkeen 6.6.2023. Toimintakertomus on osaltaan ollut arvioinnin pohjana.

2 VUODEN 2021 ARVIOINTIKERTOMUKSEN VASTINEIDEN ARVIOINTI

Vuoden 2021 arviointikertomus on merkitty tiedoksi kunnanvaltuustossa 20.6.2022. Valtuusto velvoitti kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin sekä **raportoimaan valtuustolle kuluvan vuoden lokakuun loppuun mennessä** havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä. Hallitus on käsitellyt arviointikertomuksesta annetut vastineet 8.11.2022 ja ne on saatettu valtuustoon 14.11.2022.

Koulutuslautakunnan antaman selvityksen mukaan varhaiskasvatuspalvelujen kasvava tarve Sirkassa ja Könkään alueella on tunnistettu ja vuoden 2023 talousarvioon tulee sisällyttää määräraha Sirkkan ja Könkään alueen varhaiskasvatuspalvelujen tarveselvityksen ja -suunnitelman tekemiseen sekä etsiä ratkaisuja akuuttiin hoitopaikkatarpeeseen.

Vapaan sivistystyön lautakunnan mukaan liikuntatoimen tavoitteiden saavuttamiseen vaikutti merkittävästi liikuntasihteerin toimiminen sivistystoimenjohtajan sijaisena. Ympäryskylien lähiliikuntapaikkojen kunnostus- ja kehittämistarpeet kartoitettiin syksyllä 2021. Kunnostus- ja kehittämiskartoitukseen perustuvat toimenpiteet päästiin aloittamaan kesällä 2022.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan antaman vastineen mukaan vammaispalveluiden osalta sosiaalityön saatavuus on ollut haasteellista pidemmän aikaa, liittyen yleiseen sosiaalityöntekijöiden rekrytoinnin haastavuuteen niin Kittilässä kuin laajemminkin Lapissa. Vammaispalveluiden sosiaalityön tilanne ja asiakkaiden sosiaalityön tarpeet on tunnistettu ja viety tiedoksi Lapin hyvinvointialueen valmisteluun.

Vanhuspalveluiden osalta ei erillistä sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä koskevaa strategiaa ole ollut perusteltua tehdä, koska tiedossa on ollut jo vuoden 2021 puolivälissä päätökset siitä, että järjestämisvastuu sosiaali- ja terveyspalveluista tulee siirtymään Lapin hyvinvointialueelle. Lapin hyvinvointialueen strategialuonnos on juuri lausunto- ja kuulemiskierroksella. Myös kunnilta toivotaan näkemyksiä ja kannanottoja strategian sisältöihin ja painotuksiin.

Strategian toteutumisen analysointi puuttui vuoden 2021 toimintakertomuksesta. Em. analyysi huomioidaan kunnanhallituksen antaman selvityksen mukaan seuraavan toimintakertomuksen/tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä.

Tarkastuslautakunnan esille tuomiin havaintoihin ja kannanottoihin on vastattu asianmukaisesti, havaitut epäkohdat on luvattu korjata ja ottaa kehittämisehdotukset huomioon.

Tarkastuslautakunta toistaa kehotuksen strategian toteutumisen analysoinnin lisäämisestä toimintakertomukseen. Vuoden 2022 toimintakertomukseen ei sisälly kuntastrategian toteutumisen arviointia. Henkilöstön osalta toiminnalliset tavoitteet (huomio hyvinvointiin) on kytketty kuntastrategiaan ja niiden toteutumista on arvioitu toimintakertomuksessa.

3 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

3.1 Strategiset tavoitteet

Kittilän kunnan strategia on hyväksytty valtuustossa 20.8.2018. Strategian toteutumisesta ei ole käsitelty toimintakertomuksessa. Nykyinen strategia on voimassa vuoteen 2025 eli kuluvan valtuustokauden ajan.

Tarkastuslautakunta ehdottaa laatimaan väliarviota siitä, miten strategian toteutuminen on edennyt mm. strategiassa määriteltyjen mittareiden avulla. Tarkastuslautakunta suosittaa, että seuraavan strategian valmistelun yhteydessä laaditaan suunnitelma strategian toteutumisen seurannasta.

3.2 Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on tarkasteltu seuraavassa ensisijaisesti lautakunnan arvioinnin painopistealueilla ja myöhemmin muissa toiminnoissa, mikäli niissä on poikkeuksellista kehitystä.

3.2.1 Sosiaali- ja terveyslautakunta

Sote-uudistusta koskevan lainsäädännön toimeenpanon myötä sote-palvelut ja pelastustoimi siirtyivät 1.1.2023 alkaen 21 hyvinvointialueelle ja Helsingin kaupungille. Kittilän kunnan sote-palvelut siirtyivät Lapin Hyvinvointialueelle.

Siirtymistä valmisteltiin vuoden 2022 ajan yhteistyössä henkilöstön ja vastaanottavan organisaation kanssa. Samaan aikaan järjestämistä vastuun siirtoon liittyvien toimien ohella kehitettiin vuosille 2021-2022 vahvistettujen strategisten linjausten mukaisesti peruspalveluiden toimivuutta ja vahvistamalla erityisesti kotona asumisen tuen ja hoidon saatavuutta. Huomioitavaa on, että Kittilän kuntaan kohdistui merkittäviä haasteita myös koronapandemiasta matkailun vilkastumisen seurauksena.

Henkilöstön osalta vuonna 2022 perustehtävien lisäksi korostui valmistautuminen siirtymiseen Lapin hyvinvointialueelle. Erityisesti toimintavuoden loppua kohden ylimääräisiä tehtäviä ja sitä kautta myös kuormitusta aiheutui siirtymään liittyvistä työkokouksista ja niiden kautta tulleista uusista tehtävistä. Kaikkiaan Lapin hyvinvointialueelle siirtyi Kittilän kunnasta 223 työntekijää. Kittilän kunta muisti siirtyvää henkilöstöä ja yhteistyökumppaneita kiitosjuhlalla asukkaiden hyväksi tehdystä työstä.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintakate toteutui 94,1 % (-28,1 milj. euroa).

Taloudellinen tavoite saavutettiin; erikoissairaanhoidon menojen %-osuus kaikista toimintakuluista vuonna 2022 oli 25,8 % (27,5 % v. 2021) ja erikoissairaanhoidon tosiasialliset menot toteutuivat 0,76 milj. euroa pienempinä kuin vuonna 2021.

Jokaista kittiläläistä asukasta kohden tarkasteltuna sosiaali- ja terveystoimen nettomenot laskivat vuodesta 2021 vuoteen 2022 asukasta kohden -71 euroalla (-471.000 euroa). Toimintakulujen näkökulmasta menot vähenivät vuodesta 2021 vuoteen 2022 asukasta kohden 115 eurolla (-764.000 euroa). Menojen väheneminen ei ole vaikuttanut palvelujen ja hoidon saatavuuteen.

3.2.2 Koululautakunta

Koululautakunnan toimintakate toteutui 98,4 % (-16,4 milj. euroa).

Valtuuston asettamista keskeisistä toiminnallisista tavoitteista toteutuivat seuraavat:

- uuden koulukeskushankkeeseen osallistuminen rakennustoimikunnassa ja pedagogisessa toimikunnassa
- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuden vastuuttaminen 1.1.2023 alkaen hyvinvointilautakunnalle
- lähikoulusopimuksen tekeminen Muonion kunnan kanssa, mikä vakiinnutti Raataman oppilaiden lähikoulutilanteen.

Tavoitteista jäivät toteutumatta mm. tiedolla johtamisen vahvistaminen, mikä on asetettu vuoden 2023 keskeiseksi tavoitteeksi. Konkreettinen toimenpide kouluterveyskyselyn tulosten analyysi jäi tekemättä.

Oppilashuollossa valmistauduttiin koulukuraattoreita koskevaan organisaatiomuutokseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa koulukuraattorit siirtyivät hyvinvointialueen alaisuuteen 1.1.2023 alkaen. Oppilashuollon toimintakate toteutui 80 %.

Tulosalueiden toiminnan ja toiminnallisten sekä taloudellisten tavoitteiden toteutuminen:

Perusopetus

Perusopetuksen toimintakate toteutui 99,2 %:a (-9,2 milj. euroa).

Numeerisista mittareista toteutuivat kaikki. Jokainen peruskoulunsa viime keväänä päättänyt nuori sai toisen asteen opiskelupaikan. Jatko-opiskelijoista 51 % meni lukioon. Opettajista päteviä oli 99 % ja ohjaajista päteviä 90 %. Vakituiset ohjaajat ovat kaikki päteviä.

Perusopetukselle valtuuston asettamat tavoitteet toteutuivat pääosin. Kittilä on ollut mukana VIP-verkostossa, jossa on kehitetty vaativan erityisen tuen ja oppimisen järjestelyjä sekä ennaltaehkäisevää toimintaa. Kunta on osallistunut myös SKY hankkeeseen, jolla on pyritty porautumaan poissaoloihin. Oppilashuoltotyöryhmät ovat kokoontuneet säännöllisesti. Kouluissa on toimivat oppilaskunnat, versotoimintaa ja aktiivista tukioppilastoimintaa. Koulunkäynninohjaajia vakinaistettiin. Opetussuunnitelmaa on päivitetty arvioinnin ja kurinpitotoimien sekä valinnaisaineiden sisältöjen osalta. Kaikilla alakoulun oppilailla on mahdollisuus käyttää omaa päätelaitetta. Yläkoulun osalta em. tavoitetta ei saavutettu. Perusopetuksen kieliohjelman päivitys

ei toteutunut. Yläkoulun osalta tavoite päätelaitteen hankkimisesta jokaiselle oppilaalle ei toteutunut.

Lukio

Lukion toimintakate toteutui 103,4 %:a (-1,8 milj. euroa). Toimintakatteen vaje kasvoi 61.000 euroa talousarvioon muutettuun talousarvioon verrattuna.

Kittilän lukio on monipuolisen ja korkeatasoisen opetuksen, Levi Snow Sport Academy:n laadukkaan koulutuksen sekä Redun Kittilän toimipisteen kanssa tehtävän yhteistyön ansiosta vetovoimainen toisen asteen oppilaitos. Kittilän lukio houkuttelee myös muualta Lapin alueelta ja Suomesta tulevia opiskelijoita. Kittilän lukio toimii aktiivisesti maakunnallisessa, valtakunnallisessa ja kansainvälisessä verkostossa.

Numeeriset tavoitteet toteutuvat pääosin. Tavoitteista tallennetunnit eivät toteutuneet suunnitellusti (1/5) ja ylioppilaskirjoituksissa läpäisyprosentti ei aivan yltänyt tavoitteeseen (98/100 %).

Valtuuston asettamat lukion toiminnalliset tavoitteet toteutuivat olennaisilta osin. Uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2021 alkaen. Lukiolaiset saavat ikäluokittain uudet kannettavat tietokoneet, joita käytetään oppitunneilla, kokeissa ja ylioppilaskirjoituksissa. Digiympäristön kehittäminen on ollut haasteellista langattoman verkon huonon toimivuuden takia. Opettajien rekrytointi on onnistunut. Lukiossa on pätevät opettajat myös pidemmissä määräaikaissa sijaisuuksissa. Erityisopetusta tarjotaan kuusi tuntia viikossa. Alppikoulun strategia 2025 on hyväksytty koululautakunnassa lokakuussa 2022. Alppikoulun organisaatiota ja toimintaa on selkeytetty johtosäännössä, joka hyväksyttiin lautakunnassa syksyllä.

Tulosalue pitää Kittilän lukion tilannetta vakaana. Opiskelijamäärä näyttää kasvavan maltillisesti. Kittilän lukiossa tuottavuudesta on pidetty kiinni siten, että rakenteellisia kustannuksia ei ole kasvatettu opiskelijamäärän kasvamisesta huolimatta. Lukion henkilöstömäärä ja tarjottavien opintojaksojen määrä on pysynyt suhteellisen vakiona. Opiskelijamäärän lisääntyessä tämä on heijastunut ryhmäkokojen kasvuna.

Tulosalueelta saadun tiedon mukaan opetuksessa käytetään sähköisen oppimateriaalin rinnalla/sijaan ”oikeita” kirjoja. Kaikille lukiolaisille annetaan kannettavat tietokoneet ja kokeet järjestetään sähköisesti. Tulosalue pitää suurimpana haasteena lukion sisäilmassa aika ajoin ilmenevät poikkeamat. Tilojen remontoiminen menossa olevan koulukeskuksen uudistamisen yhteydessä on äärimmäisen tärkeää.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan sisäisen tietoverkon kapasiteetti ei vastaa tällä hetkellä verkon kehitystarvetta, koska reitittimet ovat vanhanaikaisia ja tiedonsiirron määrä kasvaa.

Ammatillinen koulutus

Tarkastuslautakunta muistuttaa ammatillisen koulutuksen tarjonnan turvaamisesta erityisesti aloille, joilla on puutetta työvoimasta (esim. kokki, lähihoitaja, rakennusmies). Mahdollisuutta kaksoistutkinnon tarjoamiseen lukion yhteydessä tulisi selvittää sekä selvitetään resursseja ja mahdollisia muita ammatillisen koulutuksen tarjoajia.

Lasten päivähoito

Lasten päivähoiton toimintakate toteutui 96,3 % (-5,1 milj. euroa).

Numeeriset tavoitteet toteutuivat osittain. Työhyvinvointikyselyn keskiarvotavoite 3,8 jäi tavoitteesta (tot. 3,3). Nettohinta/hoitopaikka -tavoite ei toteutunut euro-määrätavoitteen puitteissa (890/812). Päivähoidon käyttöaste toteutui suunniteltua merkittävästi korkeampana (94/80 %). Alle 3-vuotiaita oli päivähoitossa 93 lasta (ta-voite 63).

Toimintatuotot ylittivät talousarvion 206.000 eurolla (tot. 167,6 %). Maksutuotot to-teutuivat 113,8 %. Tukea ja avustuksia saatiin 175.000 euroa, kun talousarviossa va-rauduttiin 10.000 euroon. Toimintakulut toteutuivat 100,2 %. Merkittävin ylitys 40.000 euroa toteutui palvelujen ostoissa (tot. 108,5 %).

Valtuuston asettamat tavoitteet toteutuivat osittain. Kunta ei lähtenyt mukaan Lap-siystävällinenkunta -toimintamalliin. Sitä vastoin käytössä ovat ryhmäsopimus, kiu-saamisen ehkäisyn suunnitelma ja MiniVerso -toimintamenetelmä. Palveluseteliä ei otettu käyttöön eikä sen arvoa määritetty. Avoimen päiväkodin toiminta ei käynnis-tynyt tila- ja henkilöstöpuutteen vuoksi. Tunne- ja ilmaisutaitojen vahvistamiseksi on kaikissa yksiköissä toteutettu musiikki- ja ilmaisukasvatuksen työpajoja ja lisäksi toteutetaan Liikkuva varhaiskasvatus -mallia. Työhyvinvoinnin lisäämiseksi yksiköi-den tiimejä on muodostettu lasten hoidon ja tuen tarpeen mukaan. Työnohjausta järjestetty Sirkkan Oravanpesän henkilöstölle ja erityisopettajille. Työpsykologin pal-veluja käytetty säännöllisesti.

Tulosalueen näkemyksen mukaan haasteena ovat sähköisten järjestelmien ja ohjel-mien integroimisen viivästyminen. Eri ohjelmiin samojen tietojen kirjaaminen ai-heuttaa ylimääräistä työtä. Virheilmoitusten korjaamiseen menee aikaa. Paperitu-losteiden määrä sisäisissä palveluissa on edelleen suuri.

Lasten päivähoiton tulosalueen huolena on henkilöstöresursointi. Sijaisten saa-minen on vaikeutunut niin, että päiväkotien johtajat joutuvat ajoittain soitta-maan huoltajille, milloin lapsia voi tuoda hoitoon. Joinakin päivinä hoito on jou-duttu perumaan kokonaan ja hetkellisesti sulkemaan koko osasto.

Könkääle avattava uusi yksikkö käsittää 12-15 hoitopaikkaa, mikä helpottaa Sirkka-Köngäs -alueen tilannetta. Tällä hetkellä lapsia on Sirkassa muutamia ylipaikoilla. Muutamille lapsille ei ole voitu myöntää hoitopaikkaa lainkaan. Muutamien perhei-den muutto Kittilään ei toteutunut, koska hoitopaikkaa ei ole järjestynyt.

3.2.3 Vapaan sivistystyön lautakunta

Vapaan sivistystyön toimintakate toteutui 102 % (-3,2 milj. euroa) eli talousarvio ylittyi 64.000 eurolla.

Vapaan sivistystyön lautakunnan alaisia tulosalueita ovat kirjastotoimi, liikunta-toimi, nuorisotoimi, kulttuuritoimi sekä Revontuli-Opisto. Vapaan sivistystyön lau-takunta muuttuu hyvinvointilautakunnaksi 1.1.2023 alkaen.

Valtuuston asettamista keskeisistä toiminnallisista tavoitteista toteutuivat seuraavat:

- kirjastotoimessa kirjastotoimenjohtajan rekrytointi toteutui kesäkuun alusta lukien, toisaalta talousarvio toteutui 85 %, kun kirjastotoimenjohtajan rekrytointi siirtyi, eikä aineisto- ja kalustonhankintoja tehty suunnitelmallisesti
- tapahtumia ja kirjailijavierailuja toteutettiin syyskaudella
- liikuntatoimessa otettiin sähköinen tilavarausjärjestelmä käyttöön. Muonion ja Kolarin kanssa käynnistetty elintapaohjauksen palvelupolku toteutui ja Harrastamisen Suomen mallin kerhotoiminta laajeni kaikille kouluille.
- nuorisotoimessa otettiin käyttöön NuoDo -nuorisotyön dokumentointijärjestelmä.
- koulutoimessa koulunuorisotyön hanke päättyi keväällä 2022. Koulunuorisotyöntekijä oli nuorisotoimen rahalla palkattuna koululla syksyn 2022. Koulunuorisotyö kohdentui v.2022 yläkoululle ja 5.-6.-luokkalaisiin. Koulunuorisotila on pajarakennuksessa, Gulmassa. Koulunuorisotyö sai 30 000 euron avustuksen kaudelle 2023-2024.
- kulttuuritoimen osalta Kotiseutumuseolle julkaistiin verkkosivut (www.vaaranmikkola.fi), jossa on nähtävänä museon esittelyvideo sekä pelattavissa digitaalinen pakopeli. Museoalueen navettarakennukseen rakennutettiin pakopeli "Mummon Ameriikanmatka".
- Revontuli-Opistossa järjestettiin tavoitteen mukaisesti verkko-opetusta 1047 tuntia ja maksupalvelutoimintana opetusta 1239 opetustuntia. Opetuksen kokonaismäärä jäi tavoitteesta ollen 16.147 opetustuntia. Tähän vaikutti mm. virkaopettajien rekrytointihaasteet ja tuntiopettajien saatavuus tietyillä ainealueilla.

Kirjastotoimen peruskorjaus- ja uudistushanke ei edennyt suunnitellulla tavalla viiranhaltijamuutosten vuoksi. Remontointitarpeen kartoitus aloitetaan vuonna 2023. Koronan ja henkilöstövajeen vuoksi tapahtumia ei voitu järjestää kevätkaudella. Nykyinen kirjaston tilaratkaisu ei palvele kokousten järjestämistä eikä rauhaa vaativaa työskentelyä ja lukemista, eikä näin ollen tilojen tarjoaminen toteutunut. Digipastusta ei järjestetty, mutta henkilöstö opasti laitteiden käytössä.

Sivistystoimen strategiaa ei päivitetty, eikä näin ollen liikuntatoimi osallistunut strategian ja kehittämissuunnitelman valmisteluun. Aluehallintovirasto myönsi 75.000 euron valtionavustuksen Agnico Eagle -jäähallin kylmätekniikkakontin uusimista varten. AVI:lta haettiin valtionavustusta vuodelle 2023 skeittiparkin ja parkourradan rakentamista varten sekä jäähallin säilytystallin hankkimista varten.

Kulttuuritoimessa osallistavaa budjetointia ei toteutettu. Koulun remonttisuunnittelussa tavoitetta viimeistelyn yhteistyöstä kulttuuritoimen ja teknisen toimen kanssa ei huomioitu.

Vapaan sivistystyön lautakunnan tehtävää jatkavaa hyvinvointilautakuntaa pyydetään kiinnittämään huomioita lakisääteisten palveluiden lisäksi vapaaehtoisesti annettavien palveluiden tuottamiseen (esim. lapset ja vanhukset sekä kuljetuspalvelut). Hyvinvointialueen laskutusta ja maksuperusteita tulisi seurata ja varmistaa kuntalaisten mahdollisuus hakeutua palveluiden piiriin.

Tulosalueiden toiminnan ja toiminnallisten sekä taloudellisten tavoitteiden toteutuminen:

Kirjastotoimi

Kirjastotoimen toimintakate toteutui 98,1 % (-0,426 milj. euroa).

Numeeriset tunnuslukutavoitteet toteutuivat. Nettokustannustavoitteet alittuivat ja toteutuivat vuoden 2021 tasossa. Kirjastopalveluita koskevista tavoitteista toteutuivat kirjastokäynnit/as. (6,46/6) sekä verkkopalveluiden tarjoamista koskevat tunnusluvut Internet-koneita asiakkaille (6/6), tabletit (6/6) sekä kone sähköisen lehtikokoelman lukemiseen (1/1). Toiminnan kysyntää ja laajuutta koskevista tavoitteista toteutuivat fyysiset kirjastokäynnit (42870/40000) ja verkkokäynnit (26760/19000). Lainojen määrä ei toteutunut suunnitellusti. (91968/115000).

Talousarvion toimintakatteen poikkeama selittyy henkilöstö- ja tarvikekulujen alitumisella. Toimintatuotot toteutuivat vain 34,1 % arvioidusta. Suurimmat poikkeamat toteutuivat tuissa ja avustuksissa sekä muissa toimintatuotoissa.

Valtuusto asettamat tavoitteet toteutuivat olennaisilta osin. Kirjasto toimi ilman kirjastotoimen johtajaa 31.5.2022 saakka ja myös suunniteltuja aineisto- ja kaluste-hankintoja jäi tekemättä. Em. tilanteesta huolimatta kirjaston kokoelma on ajanmukainen ja laadukas, vaikka hankintoja tehtiin aiempaa vähemmän. Lapin kirjastokimppa paikkaa mahdollisia puutteita Kittilän kirjastossa. Kevätkaudella kirjailijavierailuja ei järjestetty koronan ja henkilöstöpulan vuoksi. Syyskaudella kulttuuritapahtumien järjestämiseen panostettiin ja järjestettiin viisi vierailua. Tavoite tilojen tarjoamisesta oppimiseen, harrastamiseen ja työskentelyyn ei toteutunut, sillä kirjastotiloissa ei ole toimivia/rauhallisia tiloja. Kirjastossa ei järjestetty erillisiä digiopastuksia, mutta henkilökunta neuvoi laitteiden käytössä.

Tulosalueen näkemyksen mukaan kaikki kirjastolain edellyttämät tehtävät eivät toteudu Kittilässä täysimääräisesti. Suurin pullonkaula ovat kirjaston tilat: pitkänmaltinen kaikuisa tila ei mahdollista lain edellyttämiä oppimisen, harrastamisen, työskentelyn ja kansalaistoiminnan tiloja.

Hiljaista lukutilaa tai erillisiä kokoustitiloja ei kirjastossa ole. Näihin toivotaan parannusta tulevan remontin myötä. Asiakaspalvelun ja asiakastyytyväisyyden toteutuminen on hyvällä mallilla. Myös kirjaston kokoelma on laadukas, kun Kittilän kirjastolla on ollut varaa hankkia aineistoa laajasti.

Liikunta ja ulkoilu

Liikuntatoimen toimintakate toteutui 105,7 % (-1,1 milj. euroa).

Avustuksia myönnettiin suunnitellusti. Toiminnan kysyntää kuvaavien tunnuslukujen osalta tavoitteisiin ei päästy uimahallin käytön osalta mm. käyttöaste kesällä (34/50 %) ja talvella (62/80 %). Myöskään jäähallin käyttötavoitetta ei saavutettu (76/91 %). Jalkapallokentän vakiovuorojen osalta käyttöaste oli 31 % (tavoite 71 %). Tavoitteista toteutuivat latuverkosto, liikuntapaikat ja liikuntatoimen järjestämät tapahtumat.

Liikuntatoimessa henkilöstökulut ylittyivät 34.660 eurolla lomapalkkavelan lisäyksestä sekä liikuntapaikkojen kunnostustehtäviin palkatun henkilöstön palkkakulujen arvioitua suuremman toteutuman vuoksi. Myös aine- ja tarvikekulut ylittyivät kohonneiden sähkökustannusten vuoksi merkittävästi (tot. 153,4 %). Toimintatuotot eivät toteutuneet suunnitellusti (tot. 96,2 %). Myyntituotot alittivat talousarvion 20.000 eurolla. Saadut avustukset toteutuivat noin 13.000 euroa arvioitua suurempana.

Koronarajoitusten vuoksi liikuntatapahtumia ei voitu järjestää kevätkauden aikana, mikä näkyi osaltaan numeeristen tavoitteiden toteutumisen poikkeamina. Liikuntatoimi tuki kansalaistoimintaa jakamalla liikunta-avustuksia sekä liikuntapaikkojen ylläpitoavustuksia. Liikuntatoimi järjesti eri-ikäisille kuntalaisille liikuntakerhoja ja ohjattua liikuntaa. Erityislasten liikuntakerhotoimintaa jatkettiin yhteistyössä Erityislasten Omaiset ELO ry:n kanssa. Liikuntatoimi osallistui paikallisen eläkeläisjärjestön virkistätymispäivien toteuttamiseen. **Liikuntatoimi on toteuttanut hyvin toimintojen prosessit sekä kuvannut prosessit.**

Tulosalueelta saadun palautteen mukaan koululaiskerhotoiminta on ottanut lukuvouden 2022-2023 aikana huomattavia edistysaskeleita laadullisesti ja määrällisesti. Koululaiskerhotoiminnan yhteistyöverkosto on laajentunut ja monipuolistunut, viestintää on kehitetty ja koululaisten osallisuutta on vahvistettu. Haasteena koettiin ympäryskylien liikuntapaikkojen kunnossapito.

TEAvisarin mukaan Kittilän kunnan liikuntatoimen suurimmat puutteet liittyvät sitoutumiseen sekä seurantaan ja tarveanalyysiin. Väestön terveyden ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden systemaattista seuranta tulisi lisätä. Tarveanalyysi tulisi laatia väestöryhmittäin ja raportoida kunnan johdolle ja luottamushenkilöille.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimen toimintakate toteutui 99,4 % (-0,428 milj. euroa).

Avustuksia myönnettiin suunniteltua vähemmän (tot. 82,3 %). Toiminnan kysyntää ja laajuutta kuvaavien tunnuslukujen mukaan harrastetilaisuuksissa osallistui huomattavasti arvioitua enemmän osallistujia, mm. harrastekerhojen käyntimäärät (5713/1800) ja liikkuva- ja popup-nuokkarit (2736/900). Etsivän nuorisotyön saavutettavuus ei toteutunut suunnitellussa laajuudessa mm. palveluohjaukset (142/240). Nuorisotiloissa (Käki) kävijöitä oli tavoitetta vähemmän (2800/4000).

Toimintatuotot toteutuivat vain 28,7 %, mitä selittää pääosin tukien ja avustusten toteutuminen. Avustuksia saatiin 36.500 euroa, kun talousarviossa oli varauduttu 124.000 euroon. Poikkeamaa selittää se, että osa hankkeiden avustuksista on jäänyt siirtämättä seuraavalle vuodelle ja tämä vääristää toteumaa. Etsivän nuorisotyön avustus jaettiin avustuskaudelle tasaisesti 12 kk, mutta avustus maksetaan nykyisin keväällä heti eikä syksyllä uuden avustuskauden alettua. Toimintakuluissa merkittävimmät poikkeamat muodostuivat henkilöstökuluissa (82,1 %) ja palveluiden ostossa (58,2 %).

Nuorisotilojen kävijämäärän nostaminen koronan jälkeen oli haastavaa. Ahmapiili liikkui kylillä ja jalkautuvaa nuorisotyötä otettiin lisääntyvässä määrin osaksi

toimintaa. Nuorisovaltuusto aloitti toimintakauden ja kokoontui nuoria koskevien asioiden äärelle. Nuorisovaltuusto teki cross -radan kunnostusaloitteen ja tämä tulisi toteutumaan kesällä 2023. Nuorisovaltuusto teki aloitteen koulunuorisotyön tärkeystä. Koululaiset keräsivät adressin koulunuorisotyön puolesta. Koulunuorisotyö sai AVI:n 30.000 euron avustuksen ajalle 2023-2024. Etsivän nuorisotyön palveluverkosto nosti esiin ajankohtaisia ilmiöitä. Nuoret ohjautuivat palveluverkostoissa sujuvasti ja palveluohjaus toimi sujuvasti. Uudet hankkeet ja yhteistyökumppanit tukivat etsivää nuorisotyötä. Koulukuraattori ja kouluterveydenhuollon henkilöstö on siirtynyt hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Toiminnan laadun ylläpitäminen edellyttää yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa.

Tulosalueen näkemyksen mukaan nuoria tulisi kuulla nuorisotilan sijoituspaikasta. Nuorisopalveluissa on lisätyövoiman tarve nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajalle. Tulosalueen toimintojen prosessit on tunnistettu.

Kittilän nuorisotyön edustus oli mukana valtakunnallisen laatukriteeristön päivityksessä ja etsivän nuorisotyön käsikirjan laatimisessa. Toiminnan laatua mitataan kävijämittarin ja kävijäkyselyiden avulla. Nuorisotyön vertailutilastoissa Kittilän kunta sijoittuu hyvin.

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimen toimintakate toteutui 101 % (-0,321 milj. euroa).

Toimintatuotot toteutuivat 53,5 %. Merkittävin poikkeama oli maksutuotoissa (tot. 24,6 %). Maksutuotot alittivat arvion 26.700 eurolla ja vastaavasti myyntituottoja kertyi 9.900 euroa (ei budjetoitu lainkaan). Toimintakulujen osalta ainoastaan henkilöstökulut ylittivät suunnitellun (tot. 109 %).

Toiminnan kysyntää ja laajuutta kuvaavien tunnuslukujen osalta merkittävin kasvu tilaisuuksien osallistujamäärässä tapahtui lasten kulttuuritapahtumissa (4568/3000) ja osallistujamäärä jäi alle tavoitteen mm. yleisötilaisuuksissa (1690/2200) ja elokuvatoiminnassa (2631/6500). Verkkotapahtumia ei toteutunut lainkaan. Vuoden alussa tilaisuuksissa noudatettiin koronapandemiaan liittyviä valtakunnallisia ohjeistuksia, rajoituksia ja käytänteitä, mikä osaltaan selittää osallistujamäärien arvioitua alhaisempaa toteutumaa. Kittilän kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma Kapsäkki valmisteltiin loppuun ja hyväksyttiin koululautakunnassa. Ensimmäinen Kulttuurin korvabuusti kuulolla tilaisuus järjestettiin Kittilän kulttuuriviikolla ammattilaistasolla ja harrastajien kesken. Kino Ylärin salin kunnostuksen loppuvaiheistely käyttäjäystävälliseksi yhteistyössä teknisen toimen kanssa.

Tulosalueen näkemyksen mukaan kulttuuri- ja kokoontumistilojen puute on akuutti. Uuteen koulurakennukseen ei tule salia, ja se tulee tuottamaan toiminnallisia ongelmia. Kino Ylärin Sali ei ole kaikkeen kulttuuritoimintaan soveltuva, vaan tarvittaisiin myös ns. akustista tilaa. Lukion juhlasali olisi säilytettävä juhlasalina, ei ainoastaan liikuntasalina. Poikkihallinnollisen yhteistyön kehittäminen oman kunnan sisällä oli tärkeää erityisesti toimitilaratkaisujen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kulttuuritoimessa on yksi vakituinen työntekijä. Toimialan näkemyksen mukaan resurssi on liian vähäinen toiminnan sisältöön nähden. Myöskään nimike

kulttuurisihteeri ei vastaa viranhaltijan nykyistä toimenkuvaa. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota akustiikkatilan tarpeeseen.

Revontuliopisto

Revontuliopiston toimintakate toteutui 101,3 % (-0,586 milj. euroa). Toimintatuotot toteutuivat 89,9 % ja toimintakulut 94,7 %.

Revontuli-Opisto on kolmen kunnan Enontekiön, Kittilän ja Sodankylän alueellinen kansalaisopisto. Opiston isäntäkuntana toimii Kittilä. Isäntäkunta huolehtii opiston hallinnosta ja taloudenhoidosta. Opiston henkilökunta on virka- tai työsuhteessa isäntäkuntaan.

Toiminnan kysyntää ja laajuutta kuvaavien tunnuslukujen mukaan tavoite toteutui verkko-opetuksessa (1047/1000). Opetustunnit eivät toteutuneet missään kunnassa suunnitellussa laajuudessa. Määrällisesti suurin poikkeama oli Sodankylän opetustuntien toteutumassa (5531/6500). Tuntien toteutumiseen vaikuttivat mm. virkaopettajien rekrytointihaasteet ja tuntiopettajien saatavuus tietyillä ainealueilla. Taiteen perusopetusta järjestettiin yhteensä 1762 tuntia (tavoite 3000). Tärkeimpänä syynä tavoitteesta jäämiseen oli tanssinopettajan viran rekrytointihaasteet ja tuntiopettajien saatavuusongelma. Digiosaamisen eri aihealueiden kurseja on järjestetty niin lähiopetuksena kuin verkkokursseina yhteensä 17, joille on osallistunut 112 henkilöä.

3.2.4 Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan toimintakate toteutui 184 % (0,95 milj. euroa).

Toimintatuotot toteutuivat 99,7 % ja toimintakulut 98,4 %. Aine- ja tarvikekulut ylittivät talousarvion 388.000 eurolla.

Tulosalueiden toiminnan ja toiminnallisten sekä taloudellisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan seuraavilta tulosalueilta:

Yhdyskuntasuunnittelu

Yhdyskuntasuunnittelun toimintakate toteutui 81,1 % (-0,267 milj. euroa).

Toimintatuotot toteutuivat 75,7 % ja toimintakulut 79,7 %. Palvelujen ostot alittivat talousarvion 80.000 eurolla.

Numeeriset tavoitteet toteutuivat pääosin. Olennaisimmat poikkeamat toteutuivat rakentamattomien asemakaavatonttien/Levi osalta. AKR, AO-tontit tonttien toteutuminen (38/49) ja RA, RM (76/114) sekä valmiin kunnallistekniikan piirissä olevien tonttien osalta (113/138). Kirkonkylän osalta tavoitteet toteutuivat.

Kaavoitusohjelman osalta tavoitteesta kaavojen saattaminen valtuuston hyväksymiskäsittelyyn ei toteutunut vaan suurin osa kaavoitusohjelman kaavoista on viireillä.

Kaavoitusta varten hankittiin raakamaata 39,7 ha sekä kaavoitusta ja kaavojen toteuttamista varten yleisiä alueita 7,6 ha. Levin Ahvenjärven asemakaava ei valmistunut valtuuston hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2022 aikana, joten tavoite saada Ahvenjärven tontit (25 kpl) myyntiin ei toteutunut. Maankäyttösopimuksia tehtiin kahdeksan Levin Ahvenjärven ja Seitan asemakaavaan liittyen. Kaavoituksen käynnistämissopimuksia tehtiin Zero Pointin ja Levin kortteleiden 207 ja 208 asemakaavamuutokseen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että valtuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat olennaisilta osin ja taloudelliset tavoitteet alittivat valtuuston hyväksymän talousarvion.

Vesi- ja jätehuolto

Vesi- ja jätehuollon toimintakate toteutui 23,4 %.

Vesihuolto käsittää kehittämishankkeen ja avustukset yksityisten vesikaivoavustuksiin. Jätehuolto käsittää Kittilän suljettujen kaatopaikkojen ympäristöluvan mukaisen jälkitarkkailun sekä Kittilän ja Levin lumen- ja maankaatopaikkojen ylläpidon.

Valtuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat osittain. Vuonna 2022 ei toteutettu vesihuollon kehittämishankkeita. Kärkihankkeiden edistäminen ei toteutunut resurssipulan vuoksi. Vesiasiantuntijan palkkaamiseen on varattu määrärahat vuoden 2023 talousarvioon. Levin maankaatopaikan uusi ympäristölupahakemus on saanut hyväksynnän. Kesällä maankaatopaikka muotoiltiin uuden ympäristöluvan mukaiseen korkotasoon. Aakenusjokisuun tekojärven lupavelvoitteet täytettiin ja veneenlaskulaite tehtiin. Tekojärven niitot yhdistetään Levi- ja Sirkkajärven niittoihin.

3.3 Taloudelliset tavoitteet

Käyttötalouden talousarvioylityksiä ei toteutunut lainkaan muutettuun talousarvioon verrattuna. Toteuma oli 94,5 % (-52,4 milj. euroa). Toimintakatetavoite alittui 3,0 milj. eurolla.

Toimintatuotot toteutuivat 1,8 milj. euroa yli alkuperäisen talousarvion, mutta olivat 5,7 milj. alle edellisen vuoden kertymän. Vertailuvuoden 2021 toimintatuottoja kasvatti yksi iso yksittäinen tonttikauppa (6,1 milj. euroa), mikä on huomioitava lukuja vertailtaessa.

Toimintakulut alittivat muutetun talousarvion, mutta kasvoivat 2,2 % edellisvuoteen verrattuna. Suurin kasvu, 1 milj. euroa (+3,5 %), oli edellisvuoteen verrattuna henkilöstökuluissa. Palveluiden ostot pienenevät -2,2 % ja niissä erikoissairaanhoidon kulut, 8,2 milj. euroa, jäivät selvästi alle vuoden 2021 toteutuman (9,2 milj. euroa). Aineiden ja tarvikkeiden ostojen isohkoa kasvua (+0,7 milj. euroa, +14 %) selittää sähkökustannusten nousu sekä hoitotarvikkeiden ja lääkeostojen kasvu.

Verotulot ylittivät sekä edellisen vuoden toteutuman että talousarvion. Suurin positiivinen muutos oli yhteisöverossa, jota tilitettiin 1,9 milj. euroa edellisvuotta enemmän ja 2,8 milj. euroa yli talousarviossa arvioidun. Kunnallisverotulot kasvoivat 1,3

milj. euroa ja olivat 0,15 milj. euroa yli talousarvion. Kiinteistöverotulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 0,2 milj. euroa, mutta niitä tilitettiin 0,3 milj. euroa talousarviossa ennakoitua vähemmän. Osa vuoden 2022 kiinteistöverotuksesta valmistui niin myöhään, että verot niiltä osin tilitetään kunnalle vasta kuluvan vuoden puolella. Valtionosuusmaksatukset kasvoivat edellisvuodesta 1,9 milj. euroa ja olivat 0,3 milj. euroa yli talousarvion.

Kunnan tilinpäätöksen osoittama ylijäämä vuodelle 2022 oli 6,66 milj. euroa. Tilikauden tulos ennen poistoerojen ja varausten muutoksia oli 8,75 milj. euroa. Kunta teki investointivarausten Rakkavaarantien saneeraukseen yhteensä 1,5 milj. euroa, joten ylijäämän määrä olisi ilman tätä varausta ollut 8,2 milj. euroa.

Kunnan lainamäärä väheni vuoden aikana noin 2,0 milj. eurolla ja lainaa oli vuoden 2022 lopussa 1.001 euroa/asukas, kun sitä vuoden 2021 lopussa oli 1.333 euroa/asukas. Lainaa oli 6,6 milj. euroa vuoden lopussa ja lainat sekä vuokravastuut yhteensä 7,4 milj. euroa. Investoinnit eivät toteutuneet suunnitellusti ja näin ollen vuonna 2022 ei lainaa nostettu. Vuosille 2023-2025 suunnittelujen investointien toteutus (nettona 46,1 milj. euroa) edellyttävät lainan ottoa.

Yhteenveto tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvuista on esitetty seuraavassa taulukossa. Kaikki tunnusluvut ovat kehittyneet positiivisesti vuodesta 2019 alkaen.

Tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvut	2018	2019	2020	2021	2022
Vuosikate euroa/asukas	648	957	1311	1807	1809
Vuosikate % poistoista	158	221	304	401	368
Investointien tulorahoitus %	248	139	208	311	223
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, t€/as	791	2120	2805	3339	3533
Kassan riittävyys, pv	5	10	11	26	55

Yhteenveto taseen tunnusluvuista on esitetty seuraavassa taulukossa. Taseen tunnusluvut ovat kehittyneet positiivisesti koko raportointijakson.

Taseen tunnusluvut	2018	2019	2020	2021	2022
Omavaraisuus %	57	61	66	74	78
Suht. velkaantuneisuus %	42	36	32	24	22
Lainakanta/asukas	2700	2576	1979	1333	1001
Kertynyt ylijäämä/asukas	2252	2895	3525	4422	5349

Tarkastuslautakunta toteaa, että talous on kehittynyt vuosia positiivisesti. Kumulatiivinen ylijäämä on kasvanut ja velkamäärä on vähentynyt. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta on kasvanut positiivisesti koko tarkastelukauden ajan. Väestöllinen huoltosuhde oli vuoden 2021 lopussa 57,9, kun huoltosuhde vastaavana ajankohtana Lapissa oli keskimäärin 70,2. Asukasmäärä kasvaa ja työllisyyskehitys on palautunut koronaa edeltävälle ajalle erityisesti kansainvälisen matkailun palaututtua.

3.4 Investoinnit

Investointien kokonaismäärä oli muutetun talousarvion mukaan 14,1 milj. euroa ja niihin käytettiin bruttona 5,4 milj. euroa (tot. 38,3 %). Investoinneissa yhdyskuntasuunnittelun osalta talousarvio alittui 0,7 milj. euroalla ja uudisrakentamisen osalta 4,4 milj. eurolla sekä korjausrakentamisen osalta 2,7 milj. eurolla. Koulukeskuksen rakentaminen alkoi ennakoitua myöhemmin. Investointeihin käytettiin 808 euroa/asukas.

Investointien osalta valtuuston asettamaa tavoitetta ei saavutettu. Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen mukaan koulukeskushanke viivästyi tarjoajien puutteen vuoksi ja osa investoinneista mm. tiehankkeita jäi toteuttamatta korkeiden urakkahintojen vuoksi.

4 HENKILÖSTÖ

Henkilöstön määrä (672) lisääntyi 12 henkilöllä (edellisenä vuonna lisäystä 20), henkilöstökulut kasvoivat 3,5 % (edellisenä vuonna lisäystä 9,2 %). Vakinaisten palvelussuhteiden osuus koko henkilöstöstä on noin 70 %. Henkilöstön vaihtuvuutta koskeva tavoite ei toteutunut. Vuoden 2022 lopussa vakinaisen henkilöstön määrä on pienentynyt suhteessa määräaikaisiin edellisvuoden lopun tilanteeseen verrattuna. Vuoden 2022 lopussa henkilöstön keski-ikä oli 44,3 vuotta. Vuonna 2022 vanhuuseläkkeelle siirtyi 24 työntekijää (11 vuonna 2021). Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keski-ikä vuonna 2022 oli 64,7 vuotta.

Sairauspoissaoloja henkilötyövuotta kohti oli 23,4 pv (20,9 vuonna 2021). Sairauspäivien määrä on huolestuttavan korkea ja ylittää selkeästi kunta-alan keskiarvon (16,7 pv vuonna 2021). Sairauspoissaolojen kasvu tapahtui pääasiassa sosiaali- ja terveys-toimessa. Sairauspoissaolojen määrä oli 18 pv/HTV, jos sosiaali- ja terveystoimialaa ei huomioida. Sote-henkilöstön huoli tulevasta muutoksesta heijastui sairauspoissaoloina. Myös pitkäaikaiset poissaolot vaikuttivat sairauspoissaolojen lisääntymiseen. Sairauspoissaolojen vähentymistä koskeva tavoite ei toteutunut, mutta työkyvyttömyyseläkekustannukset saatiin pienentymään tavoitteen mukaisesti.

Työterveyshuollon kustannukset olivat 306.700 euroa, missä kasvua 54.800 euroa vuodesta 2021. Kustannukset olivat vuoden 2020 tasoa. Nettokustannukset olivat yhteensä 171.700 euroa. Sairauspoissaolojen laskennallinen kustannus on (350 euroa/pv) yhteensä 5,0 milj. euroa (4,5 milj. euroa vuonna 2021).

Henkilöstöprosessiin liittyvä palkan määräytymisen prosessikuvaus vastuutahoineen ei toteutunut. Palkkausjärjestelmän ja työsuorituksen arvioinnin kehittäminen jäi toteutumatta. Rekrytointiprosessin kehittäminen on edennyt ja työ jatkuu vuoden 2023 aikana. Esihenkilöille on järjestetty useita työtä tukevia koulutustilaisuuksia mm. työkykyjohtamiseen, varhaiseen tukeen, etäjohtamisen kehittämiseen sekä EVA:n käyttöön liittyen. 360-arviointi jäi toteutumatta.

Sote-uudistuksen myötä sosiaali- ja terveys henkilöstö siirtyi 1.1.2023 alkaen Lapin hyvinvointialueelle. Kunnat ovat suurten muutosten keskellä ja kuntien tulee ennakoita kehitystä ja toteuttaa ennakoivasti tarvittavia muutoksia mm. kunnan organisaatioon ja johtamiseen. Kunnan osaamistarpeet liittyvät mm. digitalisaatioon, joka tulee kaikkialle, digitalisaatiota hyödynnetään kaikessa toiminnassa. Osaamistarpeet liittyvät hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, prosessien ja toimintatapojen kehittämiseen joka toimialalla, esimiestyön ja johtamisen laadun parantamiseen sekä koko henkilöstön muutosmyönteisyyden lisäämiseen.

Tarkastuslautakunta yhtyy toimintakertomuksen näkemykseen siitä, että toimintatapojen ja prosessien kehittämisellä sekä johtamisen ja esimiestyön jatkuvalla kehittämisellä kunnan toiminta tehostuu, työntekijöiden työhyvinvointi lisääntyy, mikä näkyy kuntalaisiin nähden parempina kunnan palveluina ja kuntalaisten hyvinvointina. Tarkastuslautakunta suosittaa kiinnittämään huomiota tehtävänimikkeiden oikeellisuuteen mm. vapaan sivistystyön lautakunnan toimialoilla. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tehtäväkuvien, vaativuu-denarvioinnin ja palkkausperusteiden oikeellisuuden varmistamiseen. Tarkastuslautakunta suosittaa perehdytysuunnitelman laatimista ja perehdytyksen toteutumisen mittaroimista/dokumentointia.

5 KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Konserniyhteisöistä lautakunnan painopistealueena oli Levin Vesihuolto Oy.

Levin Vesihuolto Oy

Kittilän kunta omistusosuus Levin Vesihuolto Oy:stä on 94,2 %.

Levin Vesihuolto Oy:n olennaisimmat tavoitteet vuodelle 2022 olivat:

- tuottavuuden ja toimintatapojen kehittäminen siten, että veden hinta ei nouse
- toteutuvien asemakaava-alueiden vesihuollon rakennustyöt
- Rikinänmukan vesihuollon saneeraustyöt
- Nuottipalon pohjavesialueiden kartoittaminen ja tutkimukset
- jätevedenpuhdistamon valvomo- ja sosiaalityöjen sekä laitteistojen saneeraustyöt.

Yhtiö saavutti asetetut tavoitteet. Merkittävimmät tapahtumat olivat uuden toimitusjohtajan tehtävissä aloittaminen 1.3.2022 ja vesilaitoksen automaation käynnistäminen.

Toiminnallisesti talousveden tuotannossa ei ole ollut poikkeamia ja yhtiö tuottaa kohtuuhintaista ja laadukasta vettä. Veden kulutus ja liittymien määrä kasvaa vuosittain. Vuonna 2023 veden hintaan on tulossa ensimmäinen korotus kymmeneen vuoden tarvikehankintojen hinta- ja inflaatiokehityksen vuoksi.

Konsernin kokonaisuus

Konsernin tunnusluvut poikkeavat kunnan tunnusluvuista. Toimintatuottojen osuus toimintakuluista on konsernissa 66 % ja kunnassa 17 %, konsernin vuosikate on 2.548 euroa/asukas (1.752 euroa vuonna 2021) parempi kuin kunnassa, mutta myös lainakanta asukasta kohti on yli kuusikertainen. Konsernin kumulatiivinen ylijäämä vuoden 2022 lopussa oli 72,1 milj. euroa ja vuoden 2022 ylijäämä 15,5 milj. euroa.

Toimintakertomuksen mukaan konsernin tytäryhtiöiden taloudellisen aseman arvioidaan pysyvän vakaana myös tulevina vuosina. Niissä on tarpeen kiinnittää huomiota jatkossakin toiminnan taloudellisuuteen ja prosessien kehittämiseen, jotta tulevat investoinnit voidaan saada toteutettua kohtuullisilla velkamäärillä eikä investointivelkaa kerry.

Konsernin omavaraisuusaste on 57 % ja suhteellinen velkaantuneisuus 60,5 %, mikä on kehittynyt positiiviseen suuntaan vuodesta 2021. Myös konsernin lainamäärä asukasta kohden on vähentynyt. Konsernin lainat/asukas oli 6.981 euroa vuonna 2022 (7.367 vuonna 2021). Konsernin lainat ja vuokratavuut olivat yhteensä 47,6 milj. euroa vuoden 2022 lopussa, missä vähennystä noin 2,2 milj. euroa vuodesta 2021.

Tarkastuslautakunta arvion mukaan konsernin tytäryhtiöiden taloudellinen tilanne on vakaa, mutta edellyttää jatkossakin talouden tarkkaa seurantaa ja prosessien kehittämistä. Erityisesti investointien osalta tulee varmistua, että velkamäärä pysyy taloudellisesti kestäväällä tasolla ja toisaalta korjausvelkaa ei synny.

6 TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEN ARVIOINTI

Kittilän kunnassa ei ole erityistä tarvetta talouden tasapainottamiseen. Talouden lakisääteinen tasapainottamistarve tulee viimeistään silloin, kun talousarviossa on kattamatonta alijäämää. Kittilän kunnan taseen osoittama kumulatiivinen ylijäämä on 35,5 milj. euroa ja koko kuntakonsernissa 87,7 milj. euroa. Omavaraisuusaste on 78 % ja suhteellinen velkaantuneisuus 22,4 %. Vuosikatetta kertyi 1.809 euroa/asukas ja 1.807 euroa/asukas vuonna 2021.

Tuloveroprosentti vuonna 2022 oli 20,25 % (keskimäärin kunnissa, painotettu 20,01 %), yleinen kiinteistöveroprosentti 1,16 %, vakituisen asunnon 0,43 % ja muiden kuin vakituisten asuinrakennusten 1,20 %.

7 SISÄINEN VALVONTA, RISKIEN HALLINTA JA KONSERNIVALVONTA

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on turvata tavoitteiden saavuttaminen. Tarkastuslautakunta on muistuttanut aikaisemmin useaan kertaan strategian toteutumisen arvioinnin puutteesta. **Edelleen on aiheellista muistuttaa strategian toimeenpanosta ja strategiassa esitettyjen tavoitteiden ja mittareiden toimivuuden arvioinnista.**

Tytäryhtiöt ovat vaalineet osaltaan kuntalaisten hyvinvointia sekä kunnan elinvoimaa, missä ne ovat onnistuneet. Vuorovaikutusta kunnan ja tytäryhteisön osalta tulee edelleen kehittää ja huomioida yhtiöt ja niiden toiminta paremmin tulevassa kuntastrategiassa.

Lautakuntien kokouksiin osallistumisessa on havaittu sitoutumisongelmaa. Ajoittain lautakuntien kokouksia on ollut vaikea saada päätösvaltaiseksi. Myös sidonnaisuusilmoitusten jättämisessä on ollut merkittäviä viiveitä. Tarkastuslautakunta esittää huolensa valittujen luottamushenkilöiden poissaoloihin.

Henkilöstön saatavuuteen tulee kiinnittää riittävästi huomiota. Henkilöstön rekrytoinnin suurin pullonkaula on asuntopula. Henkilöstöriskeihin tulisi varautua varmistamalla riittävä osaaminen erityisesti avainhenkilötehtävissä.

Tarkastuslautakunta suosittaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeiden sekä hankintaohjeistuksen päivittämistä. Myös tietosuojaohjeet ja tietoturvaperiaatteet on syytä päivittää vuosittain. Maailmantalouden epävakaa tilanteen takia korko- ja inflaatoriskeihin sekä energiamarkkinahäiriöihin on syytä varautua. Myös tietoturvaan liittyvien uhkien toteutumisriski on lisääntynyt merkittävästi.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan työhyvinvointiin panostaminen ja positiivisen työnantajakuvan muodostaminen vähentää sairauspoissaoloja, sitouttaa henkilöstöä sekä lisää työpaikkojen houkuttelevuutta rekrytointimarkkinoilla.

8 YHTEENVETO

Kuntatalouden kannalta vuosi oli odotuksiin, vuoden aikana tapahtuneisiin geopoliittiseen ja energiapoliittisiin häiriöihin, aikaisempaan kehitykseen sekä muihin kuntiin verrattuna erinomainen. Kittilän kunnan taloudellinen liikkumavara on vuoden 2022 alussa syttyneestä Ukrainan sodan aiheuttamasta energiakriisistä ja talouden epätasapainosta huolimatta hyvä. Myös koko valtuustokauden talouskehitys on ollut erinomainen ja seuraavan taloussuunnitelmakauden kehitys näyttää positiiviselta. Kittilän kunta on vuoden 2022 talouden tunnuslukujen valossa valtakunnallisesti yksi parhaiten pärjääviä kuntia. Kunnan vahvat resurssit on tärkeä suunnata tulevaan, kunnan omien vahvuuksien hyödyntämiseen ja elinvoiman kasvattamiseen edelleen.

Tulevien vuosien investointisuunnitelma on mittava, ja sen toteuttamiseksi joudutaan ottamaan lainaa. Vieraan pääoman kustannuksiin liittyy merkittäviä riskejä, joihin tulee varautua suunnitelmallisesti. Toimitilainvestointien ohella tulee varmistaa toiminnallisiin resursseihin riittävä rahoitus. Tarkastuslautakunta kehottaa ottamaan entistä aktiivisemmin käyttäjät mukaan toimitilojen suunnitteluun. Huomioitavaa on, että korjausvelkaa on kertynyt sekä vuokra-asuntokantaan että toimitilakiinteistöihin. Lisäksi asunnoista on pulaa, mikä vaikeuttaa merkittävästi työntekijöiden rekrytointia.

Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan antamaan lausuntoon tilikaudelta 1.1. - 31.12.2022. Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että valtuusto velvoittaisi kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin (tekstissä vahvennettuna) valtuustolle sekä tarkastuslautakunnalle lokakuun loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta kiittää henkilökuntaa asiantuntevista esittelyistä tarkastuslautakunnan kokouksissa sekä koko kunnan henkilökuntaa ansiokkaasta työstä kuntalaisten hyväksi!

9 ALLEKIRJOITUKSET

Kittilässä 13. kesäkuuta 2023

Hettula Arto

Marttila Outi

Granroth Aaro

Kallankari Rasmus

Niemi Eija

Rautio Ville